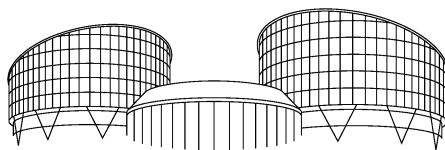

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 25801/17

Gheorghe-Marius MIERLĂ împotriva României și alte 2 cereri (a se vedea lista în anexă)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită la 17 mai 2022 într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Pere Pastor Vilanova,

Jolien Schukking,

Ana Maria Guerra Martins, *judecători*,

și Ilse Freiwirth, *grefier adjunct de secție*,

având în vedere cererile menționate anterior, introduse la datele precizate în anexă,

având în vedere observațiile formulate de guvernul pârât și cele prezentate ca răspuns de reclamant în cererea nr. 25801/17,

după ce a deliberat în acest sens, pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Lista cu reclamanții și cu reprezentanții lor este inclusă în anexă.
2. Guvernul român („Guvernul“) este reprezentat de agentul guvernamental, doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. CEREREA NR. 25801/17 (GHEORGHE-MARIUS MIERLĂ)

A. Procedura judiciară

3. În 2008, Direcția Națională Anticorupție a început urmărirea penală împotriva reclamantului pentru asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni. Procedura, care viza 26 de suspecti, inclusiv ofițeri de poliție, privea mai multe infracțiuni legate de emiterea frauduloasă de permise de conducere. Prin rechizitoriul din 3 decembrie 2008, reclamantul a fost trimis în judecată sub acuzația săvârșirii infracțiunii menționate. Cauza a fost înregistrată pe rolul Curții de Apel Târgu Mureș la 6 decembrie 2008.

4. La 12 ianuarie 2012, după administrarea probelor și după primirea concluziilor părților, Curtea de Apel Târgu Mureș a trecut la deliberare. După ce a amânat în două rânduri pronunțarea deciziei, curtea de apel, prin hotărârea din 14 februarie 2012, l-a condamnat pe reclamant la o pedeapsă cu închisoarea și la pedepse complementare. Hotărârea, redactată la 26 octombrie 2012, număra 1133 pagini.

5. Reclamantul și alte părți în procedură au formulat apel împotriva acestei hotărâri. Apelul a fost înregistrat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la 4 aprilie 2013. Cauza cuprindea 158 volume.

6. După ce a amânat de mai multe ori pronunțarea deciziei, ICCJ a admis, prin decizia definitivă din 14 aprilie 2014, apelul declarat de reclamant, reducând pedeapsa cu închisoarea. Procesul-verbal întocmit în aceeași zi număra 17 pagini.

7. În perioada 2014-2016, reclamantul a cerut în 10 rânduri notificarea unei copii a deciziei din 14 aprilie 2014. A formulat, în plus, trei cereri de accelerare a redactării motivării deciziei la grefa instanței. Grefa ICCJ i-a răspuns în trei rânduri (la 6 noiembrie 2014, la 23 martie 2015 și la 29 iulie 2015) că decizia era în curs de redactare.

8. La 8 decembrie 2016, ICCJ a redactat decizia din 14 aprilie 2014, care număra 860 pagini. La 12 decembrie 2016, ICCJ a notificat-o reclamantului, care a primit-o în penitenciar la 20 decembrie 2016.

9. Între timp, reclamantul formulase la 12 iunie 2014 o contestație în anulare împotriva deciziei respective, susținând că fusese condamnat deși exista un motiv de clasare a cauzei. Prin hotărârea din 9 septembrie 2014, ICCJ a declarat această cale de atac inadmisibilă, pe motiv că reclamantul contesta de fapt interpretarea probelor, și că un asemenea capăt de cerere nu putea fi supus examinării instanțelor prin această cale extraordinară de atac. Recursul reclamantului, formulat la 11 august 2014, împotriva acestei hotărâri a fost respins.

B. Procedura disciplinară

10. La 10 decembrie 2015, reclamantul a depus o plângere la Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) invocând lipsa motivării deciziei definitive pronunțate la 14 aprilie 2014 și cerând deschiderea unei anchete disciplinare față de judecătorii de la ICCJ.

11. Prin rezoluția din 9 martie 2016, Inspecția Judiciară a clasat plângerea reclamantului. Admițând că termenul de treizeci de zile prevăzut de lege a fost depășit, aceasta a considerat că întârzierea era justificată prin volumul mare de muncă al judecătorului căruia îi revenea redactarea hotărârii definitive în cauză. A ținut seama și de situația specială a instanței supreme, confruntată la momentul faptelor cu un deficit de personal și cu dificultățile inerente intrării în vigoare a noilor coduri de procedură civilă și penală în februarie 2014. În consecință, aceasta a constatat, în special, că nu erau întrunite condițiile de angajare a răspunderii disciplinare [art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor], deoarece judecătoria nu acuzase întârzieri repetate în redactarea deciziilor și nicio eroare nu-i putea fi imputată. Această decizie i-a fost comunicată reclamantului la 11 aprilie 2016.

C. Alte informații relevante transmise de autoritățile naționale

12. Într-o scrisoare adresată Agentului guvernamental la 30 octombrie 2019, Înalta Curte a indicat că întârzieri în redactarea motivărilor deciziilor în materie penală au fost și continuau să se înregistreze, pentru motive diverse, precum volumul mare de muncă, complexitatea specială a cauzelor, impactul noilor coduri, penal și de procedură penală, și a deciziilor pronunțate în materie de Curtea Constituțională, insuficiența efectivelor și fluctuațiile de personal. Se sublinia că fuseseră luate măsuri în vederea reducerii acestor întârzieri, îndeosebi urmărirea continuă a activității de redactare a hotărârilor, schimbări de organizare operate pentru o planificare mai echilibrată a volumului de muncă a judecătorilor, crearea de echipe de muncă și redistribuirea resurselor în funcție de nevoi.

13. Într-un memoriu transmis Agentului guvernamental la 29 mai 2020, CSM menționa durata medie de redactare a motivărilor hotărârilor date în apel de ICCJ în materie penală: 56 zile în 2014, 142 zile în 2015, 294 zile în 2016, 146 zile în 2017, 125 zile în 2018 și 272 zile în 2019. Cu privire, în special, la cauzele vizând acuzația de asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, durata medie de redactare a unei hotărâri a ICCJ era de 186 zile în 2014, 184 zile în 2015, 308 zile în 2016, 187 zile în 2017, 168 zile în 2018 et 272 zile în 2019.

II. CEREREA NR. 26272/18 (CLAUDIA COȘERU)

A. Procedura judiciară

14. La 24 iunie 2014, reclamanta a chemat în judecată Ministerul Economiei. În acțiunea sa, cerea anularea unor ordine prin care s-a dispus mutarea sa în funcția publică de execuție și solicita reintegrarea sa pe postul de șef de serviciu pe care îl ocupa anterior, precum și plata deferenței de salariu.

15. Prin hotărârea din 23 martie 2015, Tribunalul București a admis acțiunea reclamantei și a dispus reîncadrarea acesteia în funcția de șef de serviciu Audit Public Intern și plata salariilor datorate.

16. La 3 martie 2016, 24 aprilie 2017 și 21 noiembrie 2017, reclamanta a formulat trei cereri la grefa tribunalului prin care solicita accelerarea redactării motivării hotărârii menționate.

17. La 21 martie 2019, Tribunalul București a redactat hotărârea pronunțată la 23 martie 2015 și a comunicat-o reclamantei la 29 martie 2019.

B. Executarea hotărârii din 23 martie 2015

18. Cu toate că hotărârea din 23 martie 2015 nu era încă motivată și putea fi atacată cu recurs, reclamanta a început demersuri în vederea executării acesteia. În acest scop, i-a fost eliberat la 26 octombrie 2016 de către Tribunalul București un certificat care menționa dispozitivul sentinței din 23 martie 2015 și atesta caracterul său executoriu.

19. La 3 noiembrie 2016, reclamanta a solicitat Ministerului Economiei executarea hotărârii. Prin ordinul din 27 ianuarie 2017, ministrul economiei a dispus reîncadrarea reclamantei în funcția de șef de serviciu Audit Public Intern. Acesta a luat totodată act de faptul că, începând cu 25 iunie 2014, contractul de muncă era suspendat la cererea reclamantei, care își însoțea soțul trimis în misiune diplomatică în străinătate.

20. Sumele datorate au fost plătite la 7 iulie 2017 în contul reclamantei, care s-a dovedit închis. Au fost păstrate la dispoziția reclamantei în contul ministerului. Salariile au fost plătite încă o dată la 31 ianuarie 2018.

C. Proceduri disciplinare

21. La 17 iulie 2016, Inspekția Judiciară a declanșat din oficiu acțiunea disciplinară față de judecătorul care pronunțase – între altele – hotărârea din 23 martie 2015, acesta fiind criticat că a întârziat să motiveze peste 500 de hotărâri între 2014 și 2016. Prin decizia definitivă din 7 decembrie 2016, CSM a concluzionat că judecătorul respectiv a comis o abatere disciplinară și a decis suspendarea sa din funcție pe o durată de cinci luni. A reținut că inactivitatea sa risca să ducă la încălcarea dreptului la un proces într-un termen rezonabil garantat de art. 6 din Convenție.

22. În 2017, reclamanta a depus plângere la rândul său pentru lipsa motivării hotărârii din 23 martie 2015, dar plângerea sa a fost clasată prin decizia luată de Inspecția Judiciară la 8 mai 2017, pe motiv că aceasta se sesizase deja din oficiu și că CSM aplicase deja o sancțiune judecătorului (supra, pct. 21). Hotărârea din 23 martie 2015 figura printre cele a căror redactare nu fusese finalizată la termen.

23. Prin a doua decizie din 29 martie 2019, CSM a sancționat din nou același judecător pentru motivarea tardivă a deciziilor pronunțate între 2014 și 2017. CSM a dispus mutarea judecătorului într-un alt tribunal pentru o perioadă de un an.

III. CEREREA NR. 4052/19 (SÁNDOR JÁNOS ȘI ELENA CIBI-MIKLOS)

A. Procedura judiciară

24. La 2 iunie 2014, reclamantii au sesizat Judecătoria Târgu Mureș cu o acțiune în constatarea caracterului abuziv al anumitor clauze din două contracte de împrumut bancar.

25. După ce a amânat de trei ori pronunțarea, judecătoria a admis cererea reclamantilor prin hotărârea din 18 noiembrie 2015.

26. La 1 martie 2016, reclamantii au cerut redactarea motivării hotărârii menționate. În conformitate cu mențiunile prevăzute în hotărâre, aceasta a fost redactată la 19 aprilie 2016. A fost comunicată reclamantilor la 24 aprilie 2016. Aceasta a fost rectificată la 6 mai 2016.

27. Prin hotărârea definitivă din 20 decembrie 2017, Tribunalul Specializat Mureș Litigii cu Profesioniști a menținut hotărârea din 18 noiembrie 2015.

28. La 16 martie, 20 iulie și 21 august 2018, reclamantii au cerut redactarea motivării hotărârii menționate. În conformitate cu mențiunile prevăzute în hotărâre, aceasta a fost redactată la 2 octombrie 2018.

B. Proceduri disciplinare

29. Prin decizia definitivă din 31 ianuarie 2018, CSM l-a sancționat disciplinar cu reducerea salariului pentru o perioadă de șase luni pe judecătorul care a pronunțat hotărârea din 18 noiembrie 2015 pentru motivarea tardivă a mai multor hotărâri pronunțate. Prin a doua decizie, din 16 aprilie 2019, CSM l-a sancționat din nou pe același judecător cu suspendarea din funcție pe o durată de șase luni. Hotărârea din 18 noiembrie 2015 nu figura printre cele luate în considerare la decizia prin care judecătorului i se aplicase o sancțiune disciplinară.

30. La începutul anului 2019, o anchetă a fost deschisă de către Inspecția Judiciară împotriva judecătorului care pronunțase hotărârea din 20 decembrie 2017, dar nu a dus la nicio sancțiune disciplinară.

C. Alte informații relevante transmise de autoritățile naționale

31. Prin memoriul din 22 mai 2020, Tribunalul Specializat Mureș Litigii cu Profesioniști a transmis Agentului guvernamental informații privind durata de redactare a deciziilor judecătorești. În memoriul său, instanța sublinia că procentul deciziilor redactate după expirarea termenului legal era de 41,2% în 2018 și de 51,3% în 2019. Aceasta susținea că respectivele întârzieri se datorau numărului insuficient de judecători și de grefieri, creșterii numărului de sarcini administrative încredințate judecătorilor, concediilor anuale și concediilor fără plată, instalării instanței în sedii noi, complexității diferitelor tipuri de cauze și modificărilor legislative substanțiale și repetate. Preciza că fuseseră luate măsuri de către conducerea tribunalului vizând prevenirea întârzierilor în redactarea deciziilor, și anume urmărirea lunară a activității, redactarea în rezumat a pozițiilor părților de către grefieri, reducerea volumului de muncă nejudiciară sau de permanență a judecătorilor care semnalau întârzieri în redactarea deciziilor, organizarea de ședințe tematice pentru a facilita adoptarea deciziilor sau stabilirea de către conducere, după consultarea judecătorilor, a unor strategii de gestionare a restanțelor.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

I. CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ ȘI PRACTICA INSTANȚELOR

A. Dispozițiile legale relevante

32. În conformitate cu art. 401-403 C. proc. civ., intrat în vigoare la 15 februarie 2013, rezultatul deliberărilor se consemnează într-o minută. Data hotărârii era aceea la care partea relevantă din minuta deliberărilor este pronunțată potrivit legii de către președinte sau un alt membru al completului de judecată. După modificările aduse la 21 decembrie 2018, hotărârea se poate pronunța, de asemenea, prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței.

33. Dispozițiile relevante ale art. 426, în vigoare până la 21 decembrie 2018, erau redactate după cum urmează:

Art. 426 alin. (5) – Redactarea și semnarea hotărârii

„Hotărârea se va redacta și se va semna în cel mult 30 de zile de la pronunțare. [...]“

Noul text al acestei prevederi, în vigoare începând cu 21 decembrie 2018, prevede următoarele:

„Hotărârea se redactează și semnează în termen de cel mult 30 de zile de la data pronunțării, urmând ca, în cazuri temeinic motivate, acest termen să fie prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori. [...]“

DECIZIA MIERLĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ALTE CERERI

34. La art. 522-526, Codul de procedură civilă prevede posibilitatea ca orice parte care participă la judecată să poată face contestație pentru a se plânde de durata excesivă a procedurii. Aceste dispoziții se aplică numai proceselor începute ulterior datei de 15 februarie 2013, data intrării în vigoare a noului cod (art. 3 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă).

35. Art. 522 este redactat după cum urmează:

„(1) Oricare dintre părți, precum și procurorul care participă la judecată pot face contestație prin care, invocând încălcarea dreptului la soluționarea procesului într-un termen optim și previzibil, să solicite luarea măsurilor legale pentru ca această situație să fie înlăturată.

(2) Contestația menționată la alin. (1) se poate face în următoarele cazuri:

1. când legea stabilește un termen de finalizare a unei proceduri, de pronunțare ori de motivare a unei hotărâri, însă acest termen s-a împlinit fără rezultat;

2. când instanța a stabilit un termen în care un participant la proces trebuia să îndeplinească un act de procedură, iar acest termen s-a împlinit, însă instanța nu a luat, față de cel care nu și-a îndeplinit obligația, măsurile prevăzute de lege;

3. când o persoană ori o autoritate care nu are calitatea de parte a fost obligată să comunice instanței, într-un anumit termen, un înscris sau date ori alte informații rezultate din evidențele ei și care erau necesare soluționării procesului, iar acest termen s-a împlinit, însă instanța nu a luat, față de cel care nu și-a îndeplinit obligația, măsurile prevăzute de lege;

4. când instanța și-a nesocotit obligația de a soluționa cauza într-un termen optim și previzibil prin neluarea măsurilor stabilite de lege sau prin neîndeplinirea din oficiu, atunci când legea o impune, a unui act de procedură necesar soluționării cauzei, deși timpul scurs de la ultimul său act de procedură ar fi fost suficient pentru luarea măsurii sau îndeplinirea actului.“

36. Art. 523-526 C. proc. civ. descriu procedura aplicabilă contestației. Înainte de 7 decembrie 2020, art. 524 alin. (3) prevedea că contestația se soluționează de către completul investit cu judecarea cauzei în termen de cel mult cinci zile. După abrogarea acestei dispoziții, intervenită la data respectivă, Codul de procedură civilă nu mai prevede nicio dispoziție specifică privind completul competent pentru examinarea acestei căi de atac.

Când apreciază contestația ca fiind întemeiată, completul de judecată pronunță o încheiere nesupusă niciunei căi de atac, prin care ia de îndată măsurile necesare înlăturării situației care a provocat tergiversarea judecării.

Când apreciază contestația ca neîntemeiată, completul de judecată o va respinge prin încheiere; împotriva acestei încheieri contestatorul poate face plângere în termen de 3 zile de la comunicare. Instanța va soluționa plângerea în termen de 10 zile de la primirea dosarului, în complet format din 3 judecători.

Hotărârile pronunțate în cadrul acestei proceduri trebuie să fie motivate în termen de 5 zile de la pronunțare.

B. Practica instanțelor

37. Guvernul a prezentat mai multe exemple de hotărâri întemeiate pe art. 522 C. proc. civ. și privind accelerarea diferitelor etape ale unui proces, între care redactarea deciziilor.

38. În șase hotărâri pronunțate între aprilie 2016 și aprilie 2019, instanțele au judecat contestațiile persoanelor în cauză în termene cuprinse între patru și nouă zile de la data introducerii contestațiilor respective. Au dispus redactarea imediată sau într-un termen precis a hotărârilor al căror termen legal de redactare expirase. Pentru a admite contestația, anumite instanțe s-au limitat să constate depășirea termenului legal de redactare a hotărârilor. Altele au luat în considerare, pe lângă depășirea termenului legal, criterii precum a) timpul necesar pentru redactarea hotărârii ținând seama de obiectul cauzei, de amploarea observațiilor părților și de examinarea efectuată de instanță, și b) volumul de muncă și absențele motivate ale judecătorului după pronunțarea deciziei.

39. Între ianuarie 2018 și februarie 2020, alte șapte contestații similare au fost respinse ca lipsite de obiect, deoarece hotărârile fuseseră redactate între timp.

40. În ianuarie și aprilie 2016 au fost respinse două cereri similare ca nefondate. În prima hotărâre, instanța a observat că, dacă decizia în litigiu a fost în cele din urmă redactată în termen de 30 de zile, supraaglomerarea instanței făcea imposibilă respectarea acestui termen în toate cauzele și că anumite hotărâri înscrise pe rolul instanței și pronunțate înainte de hotărârea care o interesa pe reclamantă nu erau încă redactate (hotărârea din 28 ianuarie a Tribunalului Bistrița Năsăud). În a doua decizie, instanța a observat că depășirea era nesemnificativă (o zi) și, în orice caz, justificată de un motiv obiectiv, și anume volumul mare de muncă al judecătorilor (hotărârea din 14 aprilie 2016 a Tribunalului Bistrița Năsăud).

41. Prin hotărârea din 8 decembrie 2016, Judecătoria Baia Mare a admis o contestație întemeiată pe art. 522 C. proc. civ., și a devansat data ședinței publice, la cererea reclamantului. Prin hotărârea definitivă din 25 ianuarie 2019, întemeiată pe aceeași bază juridică, instanța a dispus comunicarea cererea introductivă de instanță părții pârâte. Pentru a se pronunța astfel, a constatat că derularea procesului era întârziată, trecuseră șapte luni de la introducerea acțiunii, cu toate că reclamantul îndeplinise obligațiile procedurale care îi reveneau.

II. CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ ȘI PRACTICA INTERNĂ

42. În conformitate cu art. 400 alin. (1) și 405 alin. (1) și (3) C. proc. pen., intrate în vigoare la 1 februarie 2014 și aplicabile în cazul în speță, rezultatul deliberării se consemnează într-o minută care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii. Data hotărârii era aceea la care partea

relevantă din minuta deliberărilor este pronunțată potrivit legii de către președintele completului de judecată.

43. Textul art. 406 era redactat după cum urmează în partea sa relevantă:

Art. 406 alin. (1) – Redactarea și semnarea hotărârii

„(1) Hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare. [...]

2. Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de toți membrii completului și de greșier.

[...]“

44. Prin decizia din 7 aprilie 2021, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile art. 400 alin. (1), 405 alin. (3) și 406 alin. (1) și alin. (2) Cod proc. pen.

45. În consecință, la 15 mai 2021, Codul de procedură penală a suferit mai multe modificări, în special art. 406. Acest articol prevede, prin urmare, că hotărârile judecătorești care soluționează acțiuni penale și civile în cadrul procesului penal trebuie redactate în termen de 120 de zile de la închiderea dezbaterilor. În plus, textul acestor hotărâri judecătorești trebuie să fie disponibil la pronunțarea acesteia.

46. Art. 488¹ C. proc. pen. oferă oricărei părți dintr-un proces penal, care consideră că activitatea de urmărire penală sau de judecată nu se îndeplinește într-o durată rezonabilă, posibilitatea să formuleze o contestație pentru accelerarea procedurii. Această dispoziție se aplică numai proceselor începute ulterior datei de 1 februarie 2014, data intrării în vigoare a noului cod (art. 105 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală).

47. Contestația poate fi formulată după cel puțin un an de la începerea urmăririi penale sau, pentru cauzele aflate în cursul judecății în primă instanță, după cel puțin un an de la trimiterea în judecată sau, pentru cauzele aflate în căile de atac ordinare sau extraordinare, după cel puțin 6 luni de la sesizarea instanței cu o cale de atac. Judecătorul de drepturi și libertăți soluționează contestația în cel mult 20 zile de la înregistrarea acesteia. Când apreciază contestația ca fiind întemeiată, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța admite contestația și stabilește termenul în care procurorul să rezolve cauza, respectiv instanța de judecată să soluționeze cauza. Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța soluționează contestația nu este supusă niciunei căi de atac.

48. Pasajele relevante ale art. 538 sunt redactate după cum urmează:

Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară

„(1) Persoana care a fost condamnată definitiv [...] are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite în cazul în care, în urma rejudecării cauzei, după anularea sau desființarea hotărârii de condamnare pentru un fapt nou sau recent descoperit care dovedește că s-a produs o eroare judiciară, s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare.

[...]“

49. Guvernul a prezentat o singură hotărâre întemeiată pe art. 488¹ C. proc. pen., pronunțată în 2018, prin care o instanță a respins contestația cu motivarea că respectiva cauză rămăsese fără obiect deoarece hotărârea în cauză, pronunțată după nouă luni, fusese redactată între timp.

III. LEGEA NR. 304/2004 PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ ȘI DECIZIA NR. 33/2018 A CURȚII CONSTITUȚIONALE

50. Art. 16 din această lege a fost modificat prin Legea nr. 207/2018, care a adăugat un alin. (3), intrat în vigoare la 23 iulie 2018:

Art. 16 alin. (3)

„Hotărârile judecătorești trebuie redactate în termen de cel mult 30 de zile de la data pronunțării. În cazuri temeinic motivate, termenul poate fi prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori.”

51. În decizia nr. 33/2018, publicată în Monitorul Oficial din 15 februarie 2018, pronunțată în cadrul unui control de constituționalitate înainte de adoptarea textului normativ în cauză, Curtea Constituțională s-a exprimat cu privire la criticile referitoare la lipsa de previzibilitate a noțiunii de „cazuri temeinic motivate“ menționate în proiectul art. 16 alin. (3) citat. În opinia sa, normele procedurale au o redactare doar formal imperativă, întrucât nerespectarea termenului nu poate afecta valabilitatea hotărârii pronunțate. Cu toate acestea, a considerat că, atunci când întârzierea în redactarea unei decizii este cauzată de motive precise imputabile unui judecător, răspundere disciplinară a acestuia din urmă poate fi angajată în baza art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (infra, pct. 56). Instanța a adăugat următoarele:

„106. Cu privire la termenul de redactare a hotărârilor judecătorești, Curtea observă că dispozițiile procedurale de drept comun, civile și penale, prevăd deja termenul de 30 de zile de la data pronunțării. [...]

107. Noua reglementare prevede același termen pentru redactare și, în plus, posibilitatea prelungirii acestui termen cu câte 30 de zile, de cel mult două ori, în cazuri temeinic motivate. Dispoziția legală constituie premisa redactării unor hotărâri judecătorești de calitate, înlăturând posibilitatea ca termenul de 30 de zile să devină un element de presiune asupra judecătorului, care s-ar expune unor eventuale consecințe de ordin disciplinar în cazul depășirii sale, și care, implicit, ar afecta calitatea actului de justiție. Posibilitatea prelungirii termenului de 30 de zile, în cazuri temeinic justificate, cu încă 60 de zile nu este de natură să afecteze soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, având în vedere că dreptul la un proces echitabil presupune crearea unui cadru legal care să prevadă și garanția referitoare la redactarea unei hotărâri judecătorești în condiții adecvate cauzei, rolului instanței judecătorești sau situației particulare a judecătorului. Existența unor motive temeinice, concrete, care pot determina prelungirea termenului legal de redactare a hotărârii judecătorești constituie cauze exoneratoare de răspundere disciplinară. În literatura de specialitate s-a precizat că prin «motive temeinic justificate» trebuie să se înțeleagă numai acele împrejurări

DECIZIA MIERLĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ALTE CERERI

care, fără a avea gravitatea forței majore, sunt exclusive de culpă, fiind piedici relative, iar nu absolute (ca forța majoră).

Pot constitui cazuri temeinic justificate pentru depășirea termenului procedural legal: complexitatea deosebită a cauzei în care a fost pronunțată hotărârea, încărcarea excesivă a rolului instanței care a pronunțat hotărârea, îmbolnăvirea judecătorului și spitalizarea sa etc., fiind necesar ca judecătorul să facă dovada temeiniciei motivelor invocate în susținerea cererii de prelungire a termenului.”

IV. LEGEA NR. 303/2004 PRIVIND STATUTUL JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR ȘI DECIZIA NR. 45/2018 A CURȚII CONSTITUȚIONALE

52. Art. 96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor afirmă principiul răspunderii patrimoniale a statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare.

53. În redactarea sa în vigoare înainte de 18 octombrie 2018, art. 96 făcea trimitere la Codul de procedură penală pentru definiția erorii judiciare în procesele penale, și mai precis la art. 538 (supra, pct. 48). Pentru celelalte procese, acțiunea în despăgubiri împotriva statului nu era admisibilă decât dacă răspunderea penală sau disciplinară a unui magistrat fusese stabilită în prealabil printr-o hotărâre definitivă pentru fapte de natură să ducă la o eroare judiciară comisă în cursul unui proces.

54. După modificarea sa prin Legea nr. 242/2018, intervenită la 18 octombrie 2018, pasajele relevante ale art. 96 prevăd următoarele:

„(3) Există eroare judiciară atunci când:

a) s-a dispus în cadrul procesului efectuarea de acte procesuale cu încălcarea evidentă a dispozițiilor legale de drept material și procesual, prin care au fost încălcate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, producându-se o vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară;

b) s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă în mod evident contrară legii sau situației de fapt care rezultă din probele administrate în cauză, prin care au fost afectate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară.

[...]

(5) Pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice.

[...]

(7) În termen de două luni de la comunicarea hotărârii definitive pronunțate în acțiunea prevăzută la alin. (6), Ministerul Finanțelor Publice va sesiza Inspekția Judiciară pentru a verifica dacă eroarea judiciară a fost cauzată de judecător sau procuror ca urmare a exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență [...].

(8) Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, va exercita acțiunea în regres împotriva judecătorului sau procurorului dacă, în urma raportului consultativ al Inspekției Judiciare prevăzut la alin. (7) și al propriei evaluări, apreciază că eroarea judiciară a fost cauzată ca urmare a exercitării de judecător sau procuror a funcției cu rea-credință

DECIZIA MIERLĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ALTE CERERI

sau gravă neglijență. Termenul de exercitare a acțiunii în regres este de 6 luni de la data comunicării raportului Inspecției Judiciare.

[...]"

55. Art. 97 permite oricărei persoane să sesizeze CSM în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a unui magistrat, încălcarea de către acesta a obligațiilor sale profesionale în raporturile sale cu justițiabilii, precum și comiterea unei abateri disciplinare.

56. Art. 99, care reglementează răspunderea disciplinară a judecătorilor și a procurorilor, prevede, la lit. h), că se consideră abatere disciplinară „nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile“.

57. În redactarea sa de dinainte de 18 octombrie 2018, art. 99 lit. r) califica drept abatere disciplinară „lipsa totală a motivării hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, în condițiile legii“.

58. După modificările intrate în vigoare la 18 octombrie 2018, art. 99 lit. r) califica drept abatere disciplinară „neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege“.

59. În decizia nr. 45/2018, publicată în Monitorul Oficial din 5 martie 2018, Curtea Constituțională, sesizată cu o excepție de neconstituționalitate, a considerat că:

„217. [...] [Eroarea judiciară] aduce în discuție caracterul defectuos al funcționării serviciului justiției, astfel încât, în definiția ei, trebuie să se țină cont [...] de două elemente, respectiv: dezlegarea unei situații litigioase contrar realității faptice/juridice, precum și neregularitatea manifestă în privința desfășurării procedurii, care nu a fost remediată în cursul acesteia, ambele legate de ideea de vătămare a drepturilor și libertăților fundamentale.

Cu alte cuvinte, eroarea judiciară nu trebuie să fie privită numai prin prisma pronunțării unei hotărâri judecătorești greșite, contrare realității, ci și din perspectiva modului de desfășurare a procedurii (lipsa de celeritate, amânări nejustificate, redactarea cu întârziere a hotărârii).

Această ultimă componentă este importantă pentru modul în care decurge procedura de judecată, mod care în sine poate provoca prejudicii iremediabile; prin urmare, chiar dacă o parte își valorifică/iși apără cu succes dreptul său subiectiv dedus judecății, ea poate suferi prejudicii mai însemnate decât chiar câștigul obținut în urma finalizării favorabile a procesului [spre exemplu, o întindere în timp excesivă a procedurii].”

V. DECIZIA NR. 397/2014 A CURȚII CONSTITUȚIONALE

60. În decizia nr. 397/2014, publicată în Monitorul Oficial din 16 iulie 2014, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, în partea sa care prevedea că rezoluția Inspecției Judiciare de a clasa o contestație era definitivă, atunci când dispoziția se aplica și situației prevăzute la art. 45 alin. (4) lit. b) care reglementa clasarea contestației

persoanei în cauză după verificarea temeiniciei ei. Curtea Constituțională a hotărât că, pentru a asigura respectarea dreptului de acces la o instanță, persoana în cauză trebuia să aibă posibilitatea să atace o asemenea rezoluție în instanță.

VI. RAPOARTE NAȚIONALE ȘI ALTE DOCUMENTE RELEVANTE

A. Hotărârile CSM

61. În cursul anului 2017, Inspekția Judiciară (IJ), un organ judiciar al CSM, a efectuat o anchetă aprofundată asupra respectării termenelor de redactare a hotărârilor de către ansamblul instanțelor naționale. Raportul redactat la finalul anchetei indica faptul că jumătate din întârzierile înregistrate privea instanțe din București. Conform analizei comparative efectuate, numărul de întârzieri crescuse față de anii 2016 (47 426 întârzieri) și 2015 (42 423 întârzieri); acestea se explicau în cele mai multe cazuri prin volumul important de muncă al instanțelor vizate, ca și prin nivelul de complexitate al cauzelor. În raport se sublinia, în plus, că în 2016 activitățile de monitorizare ale Inspekției Judiciare duseseră la deschiderea de anchete din oficiu privind 47 de judecători. Se preciza că, la finalizarea investigațiilor, 42 de anchete fuseseră clasate, patru se soldaseră cu respingerea propunerii de începere a unei proceduri disciplinare și una singură prin începerea procedurii disciplinare față de un judecător. Adăuga că alte șapte proceduri disciplinare fuseseră începute în contexte diferite, fără a arăta rezultatul acestora.

62. Acest raport a fost aprobat prin hotărârea CSM din 11 octombrie 2018. Acesta a mai decis să-și întărească controlul și să identifice cauzele, inclusiv de ordin managerial, pentru creșterea numărului de decizii în așteptarea redactării.

63. La 1 noiembrie 2018, CSM a aprobat un alt raport redactat de Inspekția Judiciară privind anul 2017 și având ca obiect cauzele aflate pe rol de peste de 10 ani. Din raport reieșea că durata excesivă a acestor proceduri provenea în special din întârzierile de redactare a deciziilor. CSM a reiterat cele hotărâte la 11 octombrie 2018 (supra, pct. 62).

B. Alte informații relevante transmise de autoritățile naționale

64. În 2018, activitățile Inspekției Judiciare de monitorizare a întârzierilor de redactare a hotărârilor au dus la începerea de anchete din oficiu cu privire la 66 de judecători. Cercetările au dus la începerea a 20 de proceduri disciplinare, din care 12 au fost clasate, în vreme ce restul de opt au fost trimise instanței. Alte cinci proceduri disciplinare au fost puse în mișcare în contexte diferite. Nu a fost precizat rezultatul procedurilor.

65. În perioada 2012-2019, CSM a pronunțat 42 de hotărâri definitive de sancționare pentru abatere disciplinară a judecătorilor din motive de întârziere în redactarea hotărârilor.

CAPETE DE CERERE

66. Invocând art. 6 § 1 din Convenție, reclamantii se plâng cu privire la durata de redactare a hotărârilor pronunțate, respectiv, la 14 aprilie 2014 (prima cerere), 23 martie 2015 (a doua cerere) și 18 noiembrie 2015 și 20 decembrie 2017 (a treia cerere) de instanțele naționale în procedurile care îi vizau.

67. În temeiul art. 13 din Convenție, reclamanta care a introdus cererea nr. 26272/18 se plânge, de asemenea, de lipsa unei căi de atac efective care i-ar fi permis să denunțe întârzierea redactării hotărârii pronunțate la 23 martie 2015 de către Tribunalul București.

68. În sfârșit, invocând art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, aceeași reclamantă se plânge de executarea tardivă a hotărârii pronunțate la 23 martie 2015 de către Tribunalul București.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA CONEXAREA CERERILOR

69. Ținând seama de similitudinea cererilor, Curtea consideră necesar conexarea acestora, în temeiul art. 42 § 1 din Regulament.

II. CU PRIVIRE LA CAPETELE DE CERERE ÎNTEMEIATE PE ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

70. Toți reclamantii se plâng cu privire la durata de redactare a diferitelor hotărâri pronunțate de instanțele naționale în procedurile care îi vizau. Aceștia invocă art. 6 § 1 din Convenție, a cărui parte relevantă în speță este redactată după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

71. Guvernul ridică mai multe excepții de inadmisibilitate în ceea ce privește capetele de cerere invocate de reclamantii, întemeiate pe: a) inaplicabilitatea art. 6 fazei de redactare a hotărârilor judecătorești, b) absența unui prejudiciu important, c) abuzul de drept cu privire la cererea nr. 26272/18, Guvernul considerând că reclamanta a omis să informeze Curtea în timp util că hotărârea în litigiu a fost redactată între timp, d) nerespectarea termenului de șase luni în ceea ce privește cererile nr. 25801/17 și 26272/18,

reclamanții sesizând Curtea la mai mulți ani după expirarea termenelor stabilite în lege de redactare a deciziilor, e) neepuizarea căilor de atac interne.

72. Primul reclamant a prezentat observații, solicitând Curții să respingă excepțiile ridicate de Guvern. Ceilalți reclamanți nu au formulat observații în această privință.

73. Ținând seama de domeniul de aplicare al observațiilor părților, Curtea consideră important să examineze două dinte aceste excepții, cea întemeiată pe inaplicabilitatea art. 6 din Convenție și cea întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne. Ținând seama de concluziile sale de mai jos, Curtea nu consideră necesar să examineze restul excepțiilor ridicate de Guvern.

A. Cu privire la excepția întemeiată pe inaplicabilitatea art. 6 din Convenție

74. În măsura în care cererea reclamanților se întemeiază pe caracterul tardiv al redactării deciziilor respective, Guvernul susține inaplicabilitatea dispozițiilor art. 6 § 1 din Convenție care cer ca o cauză să fie examinată într-un termen rezonabil. Acesta se întemeiază pe jurisprudența Curții, de unde reiese, în opinia sa, că incertitudinea încetează din momentul pronunțării hotărârii definitive, astfel că durata nu trebuie să fie calculată și după data deciziei interne definitive (face referire la hotărârile *Wemhoff împotriva Germaniei*, 27 iunie 1968, seria A nr. 7, *Neumeister împotriva Austriei*, 27 iunie 1968, pct. 18-19, seria A nr. 8 și *Poiss împotriva Austriei*, 23 aprilie 1987, pct. 50, seria A nr. 117). Guvernul susține că, atunci când Curtea stabilește perioada de luat în considerare în aprecierea duratei unei proceduri, data pronunțării deciziei constituie pentru Curte finalizarea procedurii respective, inclusiv în cauzele îndreptate împotriva României. Susține că, după pronunțarea unei decizii, părțile la procedură își adaptează comportamentul în funcție de dispozitivul deciziei, și nu de motivele aferente, oricât de importante ar fi acestea pentru dreptul la un proces echitabil. Aducă faptul că, atunci când un debitor execută o obligație recunoscută printr-o decizie, incertitudinea creditorului încetează din momentul executării, astfel încât data executării acestei decizii constituie punctul final al procedurii, chiar dacă executarea are loc înainte de redactarea motivelor.

75. La rândul său, primul reclamant (cererea nr. 25801/17) consideră că durata de redactare a unei hotărâri judecătorești trebuie inclusă în calculul duratei unei proceduri, deoarece persoana în cauză nu poate considera că s-a făcut dreptate înainte să fie prezentată motivarea. În opinia sa, din acest moment poate o parte la procedură judiciară să evalueze nevoia de a o urma sau, dacă este vorba de o persoană condamnată, să beneficieze de efectul educativ al condamnării și să conștientizeze greșeala comisă.

76. Curtea amintește că art. 6 § 1 din Convenție garantează dreptul oricărei persoane „la judecarea în mod echitabil [...] și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî fie asupra

încălțării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărui acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa“. Prin urmare, pentru a stabili dacă acest articol se aplică fazei de redactare a unei hotărâri judecătorești, întrebarea care se pune este în care moment decide o instanță „asupra încălțării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil“ sau „asupra temeiniciei oricărui acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa“.

77. În acest sens, Curtea observă că, la momentul faptelor în cauză în cele trei cereri, pronunțarea în ședință publică a unei hotărâri judecătorești și redactarea textului integral al acesteia aveau loc la momente distincte. La pronunțare, instanța făcea public rezultatul deliberării așa cum era consemnat în procesul-verbal al deliberării. Textul integral al deciziei era redactat după deliberare (supra, pct. 32 și 42) și ulterior notificat părților.

78. Curtea trebuie să stabilească, prin urmare, dacă în speță pronunțarea deciziilor constituia finalul unei etape procedurale cu privire la reclamații sau dacă aceasta se încheia la data la care aceste decizii erau puse la dispoziția părților, după redactarea lor. Trebuie avut în vedere că cerința duratei rezonabile privește ansamblul fazelor unei proceduri și, prin urmare, atât hotărârile intermediare, cât și cele definitive.

79. Curtea a semnalat și în alte cauze importanța motivării deciziilor, care are în special scopul de a demonstra părților că au fost ascultate și de a contribui la o mai bună acceptare a hotărârilor în cauză [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Taxquet împotriva Belgiei* (MC), nr. 926/05, pct. 91, CEDO 2010 – privind un proces penal – și *Magnin împotriva Franței* (dec.), nr. 26219/08, pct. 27, 10 mai 2012 – privind o procedură sub aspectul civil al art. 6 din Convenție]. În plus, faptul de a preciza cu suficientă claritate motivele pe care se întemeiază hotărârea permite părților să exercite în mod eficient căile de atac existente (*Hadjianastassiou împotriva Greciei*, 16 decembrie 1992, pct. 33, serie A nr. 252).

80. Mai mult, atât Comisia, cât și Curtea au soluționat deja cauze în care era pusă în discuție o întârziere în redactarea motivării unei hotărâri judecătorești. Organele Convenției au examinat această chestiune fie în cadrul examinării mai extinse a respectării termenului rezonabil, fie analizând în esență capătul de cerere al reclamantului întemeiat pe întârzierea în redactarea unei hotărâri lăsând deschisă clarificarea aspectului dacă durata totală a procedurii era excesivă [a se vedea, de exemplu: *Kaiser împotriva Austriei*, nr. 4459/70, decizia Comisiei din 2 aprilie 1971, Decizii și rapoarte (DR) 38, p. 44; *X. împotriva Austriei*, nr. 4080/69, decizia Comisiei din 12 iulie 1971, nepublicată; *B. împotriva Austriei*, 28 martie 1990, pct. 48-55, seria A nr. 175; *Shykyta împotriva Ucrainei* (dec.), nr. 67092/01, 11 octombrie 2005, și *Werz împotriva Elveției*, nr. 22015/05, pct. 42, 17 decembrie 2009].

81. Într-un context diferit, Curtea a subliniat și importanța momentului motivării unei hotărâri, hotărând că perioada celor 6 luni menționată la art. 35

§ 1 din Convenție începe să curgă de la data la care reclamantul și/sau reprezentantul acestuia a luat la cunoștință hotărârea internă definitivă, și că această dată este, în principiu, cea a comunicării deciziei, dacă acest mijloc este prevăzut de dreptul intern (*Worm împotriva Austriei*, hotărârea din 29 august 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-V, pct. 33, și *Baghli împotriva Franței*, nr. 34374/97, pct. 31, CEDO 1999-VIII), și dacă nu este cazul, data publicării deciziei, de la care părțile pot lua efectiv cunoștință de conținutul acesteia [*Papachelas împotriva Greciei* (MC), nr. 31423/96, pct. 30, CEDO 1999-II].

82. Este așadar cu totul consecvent, conform cerinței duratei rezonabile a procedurii în sensul art. 6 § 1 din Convenție, ca procedura să nu fie considerată finalizată înainte de depunerea hotărârii motivate definitive la grefa instanței care a pronunțat-o (*mutatis mutandis*, *Pretto și alții împotriva Italiei*, 8 decembrie 1983, pct. 30, seria A nr. 71), chiar înainte ca persoana în cauză să fie notificată de această decizie, mai ales în situațiile în care perioade lungi despart pronunțarea hotărârilor de comunicarea textului părților (*X. împotriva Austriei*, citată anterior). Curtea reține, în sfârșit, că jurisprudența pe care Guvernul își bazează excepția (supra, pct. 74) nu este relevantă în speță, deoarece Curtea nu a fost sesizată a examina problema aplicabilității art. 6 fazei de redactare a hotărârilor în cauzele vizate.

83. Ținând seama de cele de mai sus, se impune concluzia că art. 6 § 1 din Convenție este aplicabil prezentelor capete de cerere sub aspectul său privind examinarea unei cauze într-un termen rezonabil. Prin urmare, excepția de incompatibilitate *ratione materiae* invocată de Guvern trebuie să fie respinsă.

B. Cu privire la excepția întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne

84. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne, în sensul art. 35 § 1 din Convenție, și susține că reclamanții aveau la dispoziție mai multe tipuri de căi de atac efective.

85. În primul rând, Guvernul reproșează anumitor reclamanți că nu au urmat până la capăt acțiunile disciplinare împotriva judecătorilor cărora li se imputau întârzierile în litigiu. În al doilea rând, susține că reclamanții ar fi trebuit să exercite o acțiune întemeiată pe art. 96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor pentru a cere o reparare a prejudiciului cauzat prin eroarea judiciară (supra, pct. 52-54). În al treilea rând, apreciază că reclamanții ar fi trebuit să exercite căi de atac specifice pentru a accelera procedurile în litigiu, în baza art. 522 C. proc. civ., în materie civilă, sau art. 488¹ C. proc. pen., în materie penală. În al patrulea rând, referindu-se la hotărârea *Brudan împotriva României* (nr. 75717/14, 10 aprilie 2018), consideră că reclamanții ar fi trebuit să exercite o acțiune în răspundere civilă delictuală pentru a cere o reparație pentru durata excesivă a proceselor respective.

86. Primul reclamant răspunde că nu dispunea în dreptul intern de nicio cale de atac pentru a obține redactarea hotărârii ICCJ sau pentru a pune în discuție răspunderea judecătorilor sau a Guvernului în vederea acordării unei reparații pecuniare.

a) Principiile aplicabile

87. Curtea reamintește că principiile generale cu privire la regula epuizării căilor de atac interne enunțate la art. 35 § 1 din Convenție au fost definite în numeroase hotărâri [a se vedea, în special, *Vučković și alții împotriva Serbiei* (excepție preliminară) (MC), nr. 17153/11 și alte 29 cereri, pct. 69-77, 25 martie 2014].

88. De asemenea, Curtea reamintește că art. 13 garantează o cale de atac efectivă în fața unei instanțe naționale, care îi permite unei persoane să se plângă de o nerespectare a obligației, prevăzute la art. 6 § 1, de soluționare a cauzelor într-un termen rezonabil [*Kudła împotriva Poloniei* (MC) nr. 30210/96, pct. 156, CEDO 2000-XI]. În cazul în care este pus în discuție dreptul la un proces într-un termen rezonabil, o cale de atac este „efectivă” în măsura în care permite fie ca instanțele sesizate să pronunțe mai rapid o hotărâre, fie să i se acorde justițiabilului o reparație corespunzătoare pentru întârzierile deja incriminate [*Sürmeli împotriva Germaniei* (MC), nr. 75529/01, pct. 99, CEDO 2006-VII, și *Vassilios Athanasiou și alții împotriva Greciei*, nr. 50973/08, pct. 54, 21 decembrie 2010]. Dacă primul tip de cale de atac este preferabil întrucât este de natură preventivă, o acțiune în despăgubiri poate fi considerată efectivă în cazul în care procedura a avut deja o durată excesivă și nu există o cale de atac preventivă (*Valada Matos das Neves împotriva Portugaliei*, nr. 73798/13, pct. 72, 29 octombrie 2015).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

89. Este sarcina Curții să stabilească dacă mijloacele de care reclamantii dispuneau în dreptul românesc pentru a se plânga de durata procedurii urmate erau „efective”, în sensul că ar fi putut să împiedice apariția sau continuarea unei încălcări pretinse sau să le ofere o reparație corespunzătoare pentru orice încălcare deja produsă.

i. Acțiunea disciplinară împotriva judecătorilor

90. În primul rând, Guvernul ia notă că reclamantul care a introdus cererea nr. 25801/17 și reclamanta care a introdus cererea nr. 26272/18 nu au contestat în instanță rezoluțiile Inspecției Judiciare prin care le-au fost clasate contestațiile disciplinare (supra, pct. 11 și 22). Subliniază că, prin decizia publicată în Monitorul Oficial din 16 iulie 2014, Curtea Constituțională a declarat contrare Constituției dispozițiile conform cărora o astfel de rezoluție este definitivă, deschizând astfel calea la o cale de atac judiciară pentru orice justițiabil (supra, pct. 60).

91. Primul reclamant constată că legislația nu a fost prompt modificată după decizia Curții Constituționale publicată la 16 iulie 2014 și că, în orice caz, rezultatul favorabil pe care o asemenea cale de atac l-ar fi putut avea ar fi rămas fără efect asupra redactării hotărârii ICCJ.

92. Curtea reamintește, de la început, că a considerat deja că o procedură disciplinară îndreptată împotriva unui judecător nu poate avea efect decât asupra situației personale a acestuia și că nu putea fi considerată drept un recurs efectiv împotriva duratei excesive a procedurii (*Parohia Greco-Catolică Sfântul Vasile Polonă împotriva României*, nr. 65965/01, pct. 100-102, 7 aprilie 2009). De altfel, această concluzie este confirmată de procedurile disciplinare exercitate în cele trei cereri (supra, pct. 11, 21 și urm., și 29 și 30). În orice caz, rezultă că foarte puține anchete inițiate de Inspekția Judiciară au dus la proceduri disciplinare pentru acte imputabile magistraților vizați și că cele în care s-a ajuns la o sancțiune sunt și mai rare (supra, pct. 61 și 64 și 65). Prin urmare, acțiunile disciplinare împotriva judecătorilor nu pot fi considerate, în temeiul art. 3 din Convenție, o cale de atac efectivă care îi permite unei persoane să se plângă de durata excesivă a unei proceduri, în special din punctul de vedere al duratei de redactare a hotărârii aferente.

ii. Acțiunea pentru eroare judiciară

93. În al doilea rând, Guvernul consideră că reclamantii ar fi trebuit să exercite o acțiune întemeiată pe art. 96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor pentru a cere o reparare a prejudiciului creat de eroarea judiciară. Susține că toți reclamantii obținuseră hotărâri favorabile pe fond și că, prin urmare, o reparație bănească ar fi fost suficientă în speță (pentru o situație contrară, a se vedea *Abramiuc împotriva României*, nr. 37411/02, pct. 123-124, 24 februarie 2009). Subliniază și faptul că, în 2018, Curtea Constituțională a hotărât că redactarea tardivă a unei hotărâri putea constitui un caz de eroare judiciară (supra, pct. 59). Susține că abaterea disciplinară a judecătorului în cauză în cererea nr. 26272/18 fusese deja constatată de autoritățile naționale în cadrul unei proceduri separate, că hotărârea din 23 martie 2015 a fost luată în considerare în procedura disciplinară respectivă și că aceste circumstanțe îi ofereau reclamantei posibilitatea unei acțiuni în răspunderea statului pentru eroare judiciară.

94. Primul reclamant răspunde că întârzierea în redactarea unei hotărâri judecătorești nu poate fi considerată o eroare judiciară.

95. Curtea reține că, în decizia nr. 45 pronunțată la 5 martie 2018, Curtea Constituțională a interpretat noțiunea de eroare judiciară ca înglobând amânarea nejustificată a unei proceduri sau redactarea tardivă a unei hotărâri (supra, pct. 59), ceea ce corespunde, în speță, capătului de cerere al reclamantilor. După modificarea sa prin Legea nr. 242/2018, art. 96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor definește eroarea judiciară drept îndeplinirea actelor de procedură „cu încălcarea evidentă a dispozițiilor legale de drept material și procesual” (supra, pct. 54).

96. Totuși, Curtea constată că Guvernul nu a prezentat nicio hotărâre internă de aplicare a acestei dispoziții și de constatare a existenței unei erori judiciare cauzate de durata excesivă a unei proceduri.

97. Prin urmare, Curtea consideră că, din perspectiva dreptului intern actual, nu se poate considera că acțiunea în despăgubiri pentru eroarea judiciară oferă, în practică, o reparație corespunzătoare pentru un capăt de cerere privind durata excesivă a procedurii, în special în ceea ce privește durata de redactare a motivării unei hotărâri.

iii. Calea de atac pentru accelerarea unei proceduri

98. În al treilea rând, Guvernul apreciază că reclamantii ar fi trebuit să formuleze căi de atac specifice, în baza art. 522 C. proc. civ., în materie civilă, și art. 488¹ C. proc. pen., în materie penală.

99. Fiind vorba în mod special de cererea nr. 26272/18, Guvernul invocă faptul că, deși a fost reprezentată de un avocat, reclamanta nu a sesizat instanțele cu o acțiune întemeiată pe art. 522 C. proc. civ. pentru a denunța întârzierea redactării hotărârii care o privea, acțiune care ar fi fost, potrivit acestuia, efectivă în practică. Dimpotrivă, conform acestuia, ea s-a limitat să depună simple cereri la grefa instanței pentru a solicita redactarea rapidă a hotărârii. În plus, prima dintre cereri nu ar fi fost depusă decât la un an după pronunțare, la 3 martie 2016 (supra, pct. 16), ceea ce ar demonstra o lipsă de diligență a persoanei în cauză.

100. Primul reclamant susține că dispozițiile art. 522 C. proc. civ. și art. 488¹ C. proc. pen. nu îi sunt aplicabile. În plus, Guvernul nu a fi prezentat niciun exemplu de decizie care să impună unui judecător să redacteze într-un termen precis motivarea unei hotărâri pronunțate în materie penală.

101. În cazul în care Curtea a luat deja act de introducerea, în dreptul național român, a unor căi de atac specifice cu scopul de a accelera procedurile judiciare, aceasta nu a avut posibilitatea, până în prezent, să examineze caracterul lor efectiv în practică (*Vlad și alții împotriva României*, nr. 40756/06, 41508/07 și 50806/07, pct. 122, 26 noiembrie 2013 și *Brudan*, citată anterior, pct. 71).

102. În cauza de față, Curtea reține că prima cerere privește procesul penală declanșat împotriva reclamantului în 2008. Însă dispozițiile art. 488¹ C. proc. pen. care introduce o contestație solicitând accelerarea procedurii nu sunt aplicabile, conform redactării lipsite de orice ambiguitate a art. 105 din Legea nr. 255/2013, decât proceselor începute după 1 februarie 2014 (supra, pct. 46). Totuși, aceste dispoziții nu sunt aplicabile situației primului reclamant.

103. Cea de a doua și cea de a treia cerere privesc procese începute în 2014 și sunt reglementate de dispozițiile în materie de procedură civilă. Având în vedere data introducerii lor, dispozițiile din Codul de procedură civilă referitoare la accelerarea procedurii, intrate în vigoare la 15 februarie 2013 (supra, pct. 35), se aplică în principiu. Prin urmare, îi revine Curții să

examineze, în baza elementelor din dosare, dacă aceste dispoziții reprezintă o cale de atac efectivă pe care reclamantul ar fi trebuit să o epuizeze înainte de a sesiza Curtea.

104. În acest sens, Curtea observă că, spre deosebire de cererile administrative simple depuse la grefele instanțelor, care sunt asimilabile unor recursuri grațioase, dreptul intern prevede căi de atac specifice cu scopul de a accelera procedurile. Căile de atac respective se pot exercita mai ales atunci când termenul stabilit pentru finalizarea unui proces, pronunțarea sau motivarea unei hotărâri, s-a împlinit fără un rezultat. Acestea se soluționează în cameră de consiliu în termen de cinci zile. Când o astfel de cale de atac este apreciată ca fiind întemeiată, încheierea prin care se constată prevede măsurile necesare înlăturării situației care a provocat tergiversarea judecării. Când contestația este respinsă, împotriva încheierii contestatorul poate face plângere la instanța ierarhic superioară, care trebuie să soluționeze rapid (supra, pct. 35-36).

105. În plus, Guvernul a prezentat mai multe exemple de hotărâri prin care instanțele naționale au aplicat acest articol unor faze specifice din procedură, mai ales redactării deciziilor după pronunțare, etapă din procedură în legătură cu care se plâng în speță reclamantul (supra, pct. 37-41). Rezultă că instanțele au examinat efectiv cu celeritate aceste căi de atac și au stabilit termene rezonabile pentru adoptarea de măsuri procedurale corespunzătoare și precise. Deși aceste exemple privesc faze speciale ale unor proceduri diferite (comunicarea cererii introductive, devansarea datei unei ședințe publice sau redactarea unei decizii după pronunțare), nimic nu sugerează că la examinarea unor astfel de căi de atac în contexte diferite, instanțele nu vor lua în seamă durata în ansamblu a etapelor unei proceduri.

106. Curtea reține și că, la examinarea acestor căi de atac, instanțele au menționat mai multe criterii, între care volumul de muncă al judecătorului sau al instanței vizate, absențele motivate ale unui judecător sau complexitatea cauzei respective (supra, pct. 38-41). Consideră rezonabil să ia în considerare elemente aferente specificului fiecărei proceduri atunci când examinează o contestație pentru accelerarea procedurii, pentru a putea oferi căii de atac în cauză o anumită flexibilitate în aplicare. Totuși, atunci când sunt îndeplinite condițiile stabilite la art. 522 și urm. C. proc. civ., luarea în considerare a acestor elemente de către autoritatea judiciară competentă nu poate să aibă drept efect natura discreționară a admiterii căii de atac respective.

107. În aceste condiții, Curtea consideră că această modalitate preventivă poate avea un efect semnificativ asupra întregii durate a procedurii, ducând la accelerarea sa [*Holzinger împotriva Austriei (nr. 1)*, n° 23459/94, pct. 22, CEDO 2001-I].

108. În lumina celor de mai sus și având în vedere că dispozițiile art. 35 § 1 din Convenție trebuie aplicate cu o anumită flexibilitate și fără un formalism excesiv, Curtea apreciază că acțiunea preventivă prevăzută de Codul de procedură penală, care urmărește accelerarea procedurii, inclusiv a redactării

unei decizii, poate fi considerată, în prezent, o cale de atac efectivă în sensul art. 13 și art. 35 § 1 din Convenție.

iv. Acțiunea în răspundere civilă delictuală

109. În al patrulea rând, invocând hotărârea *Brudan* citată anterior, Guvernul consideră că reclamanții ar fi trebuit să exercite o acțiune în răspundere civilă delictuală pentru acordarea unei reparații pentru durata procedurilor în litigiu, considerată de aceștia excesivă. Precizează că este vorba despre o acțiune în despăgubiri împotriva statului deschisă de art. 1349 din noul Cod civil (art. 998-999 din vechiul Cod civil).

110. Curtea reamintește că a constatat deja că, după 22 martie 2015, ordinea juridică română oferă justițiabililor această cale de atac efectivă, în sensul art. 13 din Convenție, care le permite să se plângă de durata, în opinia lor, excesivă a unei proceduri civile sau penale din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție (*Brudan*, citată anterior, pct. 86 și 88). De fapt, a concluzionat că acțiunea în răspundere civilă delictuală menționată de Guvern, cum este interpretată constant de instanțele interne, reprezenta o cale de atac efectivă pentru a se plânga de durata excesivă a procedurilor finalizate sau încă pe rolul instanțelor la nivel național.

111. În lipsa unor argumente contra prezentate de reclamanți, Curtea nu are niciun motiv pentru a concluziona în prezenta cauză că această acțiune este inefficientă pentru capetele de cerere privind durata de redactare a motivării deciziilor în litigiu [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ersümer împotriva Turciei* (dec.), nr. 7327/08, pct. 15-16, 10 aprilie 2018]. Deși Guvernul nu a prezentat exemple de jurisprudență privind în mod special durata de redactare a motivărilor, reclamanții ar fi trebuit să exercite această cale de atac, deoarece simplul fapt de a nutri îndoieli cu privire la perspectivele de reușită ale unei anumite căi de atac, care nu este în mod evident sortită eșecului, nu constituie un motiv care să poată justifica neutilizarea căii de atac în cauză (*Vučković și alții*, citată anterior, pct. 74).

v. Concluzie

112. Curtea reamintește că, în principiu, eficacitatea unei căi de atac date se apreciază la data introducerii cererii (*Xynos împotriva Greciei*, nr. 30226/09, pct. 56, 9 octombrie 2014). Or, în cazul în speță, calea de atac preventivă în materie civilă (supra, pct. 108) și acțiunea în despăgubiri (supra, pct. 110) erau efective la data introducerii acestor cereri.

113. Prin urmare, Curtea a concluzionat că reclamanții erau obligați, în conformitate cu art. 35 § 1 din Convenție, să utilizeze căile de atac în cauză pentru a obține fie accelerarea procesului de redactare a hotărârilor judecătorești (cererile nr. 26272/18 și 4052/19), fie o despăgubire financiară (toate cererile). Nu constată, în speță, nicio circumstanță excepțională care să

poată dispensa reclamantii de obligația de epuizare a uneia dintre aceste căi de atac interne.

114. Având în vedere cele de mai sus, capătul de cerere al reclamantilor întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție și vizând durata de redactare a deciziilor trebuie să fie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în temeiul art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA CAPĂTUL DE CERERE ÎNTEMEIAT PE ART. 13 DIN CONVENȚIE

115. În cererea nr. 26272/18, reclamanta se plânge, de asemenea, de lipsa unei căi de atac efective care i-ar fi permis să denunțe întârzierea redactării unei hotărâri. Aceasta invocă art. 13 din Convenție, redactat după cum urmează:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de [...] Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

116. Având în vedere considerentele de mai sus (supra, pct. 108 și 111) Curtea consideră că prezentul capăt de cerere este în mod vădit nefondat și că, prin urmare, trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA CAPETELE DE CERERE ÎNTEMEIATE PE ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE ȘI ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

117. În cererea nr. 26272/18, reclamanta susține că întârzierea redactării hotărârii din 23 martie 2015 pronunțată de către Tribunalul București a dus, în plus, la executarea cu întârziere a acestei hotărâri, intervenită abia în iulie 2017 și numai prin bunăvoința autorității publice pârâte. Aceasta invocă art. 6 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care prevăd următoarele în părțile relevante:

Art. 6

„Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale [...] de către o instanță independentă și imparțială [...] care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

Art. 1 din Protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. [...]”

118. Guvernul susține, la rândul său, că hotărârea din 23 martie 2015 a fost pusă în executare la 27 ianuarie 2017, adică la mai puțin de trei luni după ce reclamanta sesizase Ministerul Economiei în acest sens, la 3 noiembrie 2016 (supra, pct. 19-20). În aceste condiții, apreciază că reclamanta nu se poate pretinde victimă a condițiilor de executare a hotărârii din 23 martie 2015 și subliniază buna-credință a ministerului, care a pus în executare hotărârea menționată, a cărei motivare nu era încă redactată.

119. Reclamanta nu a formulat observații cu privire la acest aspect.

120. Curtea reamintește că executarea unei hotărâri, indiferent de instanța care a pronunțat-o, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din „proces” în sensul art. 6. Curtea face trimitere la jurisprudența privind neexecutarea sau executarea tardivă a hotărârilor judecătorești interne definitive (*Hornsby împotriva Greciei*, 19 martie 1997, pct. 40, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-II). Subliniind, de asemenea, că hotărârea în litigiu a dispus adoptarea anumitor măsuri cu consecințe pecuniare, Curtea a constatat că privește „bunuri” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

121. Curtea va examina din oficiu respectarea de către reclamantă a termenului de șase luni prevăzut de art. 35 § 1 din Convenție. Aceasta constată că încălcările invocate de reclamantă constau într-o situație continuă care nu se încheie decât la data la care hotărârea judecătorească definitivă este executată sau la care imposibilitatea obiectivă de executare este constatată în mod corespunzător. În consecință, termenul de șase luni nu începe să curgă decât din momentul în care această situație continuă se încheie [*Tripcovici împotriva României* (dec.), nr. 21489/03, pct. 18, 22 septembrie 2009].

122. În speță, Curtea observă că Ministerul Economiei a dispus reîncadrarea reclamantei în funcția de șef de serviciu Audit Public Intern la 27 ianuarie 2017. Totuși, aceasta nu și-a reluat activitatea anterioară, deoarece contractul său de muncă, întrerupt începând cu 25 iunie 2014, a rămas suspendat la cererea sa din motive personale (supra, pct. 19). Prin urmare, neexecutarea hotărârii din 23 martie 2015 nu se poate imputa angajatorului reclamantei. În orice caz, nicio instanță internă nu a constatat că această reintegrare nu fusese efectivă. Prin urmare, Curtea consideră că reintegrarea reclamantei dispusă în ianuarie 2017 îndeplinea cerințele hotărârii respective. În plus, Curtea observă că, la 7 iulie 2017, angajatorul reclamantei a plătit în contul bancar al acesteia sumele pe care sentința îl condamnase să le plătească. Contul fiind închis, sumele respective au fost vărsate într-un alt cont în ianuarie 2018 (supra, pct. 20). În plus, trebuie constatat că reclamanta consideră că executarea hotărârii din 23 martie 2015 a avut loc în iulie 2017 (supra, pct. 117).

123. Având în vedere sfera de aplicare a capătului de cerere al reclamantei și faptul că aceasta a sesizat Curtea la 30 mai 2018, la mai bine de șase luni după data la care consideră că a fost executată hotărârea, Curtea

DECIZIA MIERLĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ALTE CERERI

trebuie să constate că respectivul capăt de cerere este tardiv și trebuie respins în aplicarea art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

decide să conexeze cererile;

declară cererile inadmisibile.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 2 iunie 2022.

Ilse Freiwirth
Grefier adjunt

Yonko Grozev
Președinte

DECIZIA MIERLĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ALTE CERERI

ANEXĂ

Nr.	Cererea nr.	Data introducerii	Reclamant Anul nașterii Locul de reședință	Reprezentant
1.	25801/17	23 martie 2017	Gheorghe-Marius MIERLĂ 1969 Uiasca	A.-V. GHILENSCHI București
2.	26272/18	30 mai 2018	Claudia COȘERU 1969 București	B. PALADE București
3.	4052/19	8 ianuarie 2019	Sándor János CIBI-MIKLOS 1983 Târgu Mureș Elena CIBI-MIKLÓS 1983 Târgu Mureș	I. S. FILIP Târgu Mureș